

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

CONSILIUL UNBR

HOTĂRÂREA nr. 370 22 iunie 2018

În baza prevederilor art. 66 lit. f), g) și s) din Legea nr. 51/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale art. 312 alin. (1) lit. b) din Statutul profesiei de avocat, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 898/19 decembrie 2011,

Ținând cont de propunerea Consiliului de Conducere a Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților - I.N.P.P.A., conform art. 13 lit. d) din Statutul INPPA, Consiliul Uniunii Naționale a Barourilor din România, întrunit în ședința din 16 februarie 2018

HOTĂRĂȘTE:

Art. 1. - Se aprobă Planul de învățământ al Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților corespunzător anului II de pregătire profesională inițială, cuprins în *Anexa la prezenta hotărâre*.

Art. 2. - (1) Prezenta hotărâre va fi comunicată Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților și barourilor și se va afișa pe site-ul I.N.P.P.A. - www.inppa.ro

(2) Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților va proceda la transmiterea hotărârii către centrele teritoriale ale acestuia.

CONSILIUL U.N.B.R.

**PLANUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT
al Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților - INPPA**

Pregătirea inițială

Pentru aplicarea întocmai a dispozițiilor art. 18 alin. (1) - (3), art. 20 alin. (1), art. 23 alin. (2) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 440 din 24 mai 2018,

Pentru respectarea întocmai a art. 64 alin (2) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și aducerea la îndeplinire a hotărârilor Congresului avocaților privind perfecționarea pregătirii profesionale a avocaților,

s-a procedat la elaborarea *Planului de învățământ al INPPA* pentru activitățile tutoriale desfășurate în cadrul anului II de pregătire profesională inițială.

Obiective generale:

✓ aplicarea efectivă începând cu anul 2012 a dispozițiilor art. 18 alin. (3) și art. 23 alin. (2) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, prin conlucrarea cu facultățile de drept agreeate de Uniunea Națională a Barourilor din România (UNBR) și menținerea posibilității ca în anul I de stagiu să se frecventeze cursuri de masterat - cu acordul avocatului îndrumător - la facultățile de drept agreeate de UNBR, formă de pregătire profesională inițială prin aprofundare teoretică a unor domenii de specialitate, recunoscută în profesie.

✓ extinderea pregătirii profesionale inițiale și la anul I de stagiu, prin elemente de cunoaștere a eticii și organizării profesiei de avocat, precum și discipline care aduc informații utile sau dezvoltă abilități necesare profesiei (organizarea instanțelor și parchetelor; argumentare juridică; metodologia actului juridic și judiciar);

✓ schimbarea metodei de pregătire profesională inițială: comasarea activităților tutoriale la disciplinele *drept civil și drept procesual civil* precum și la *drept penal și drept procesual penal* și reducerea în ansamblu a timpului efectiv petrecut de cursanți la sediul INPPA, aceasta contribuind la o mai bună valorificare a timpului acestora în folosul formelor de exercitare a profesiei în care își desfășoară activitatea. Reducerea numărului de discipline din carul modulului de *drept european*, cu posibilitatea acordată avocaților stagiați de a opta pentru 2 din cele 3 discipline;

✓ înlocuirea cursurilor și atelierelor care tind să epuizeze informațiile prin prelegeri și dezbateri, cu activitățile tutoriale în care formatorul INPPA trasează numai liniile principale ale pregătirii, informează asupra noutăților în materie, răspunde la unele probleme ridicate de cursanți sau prezintă un caz practic din care cursanții să înțeleagă metoda utilizată pentru rezolvarea acestuia precum și modul în care trebuie să efectueze lucrările profesionale;

✓ crearea instituției *formatorilor ce desfășoară activități tutoriale în cadrul INPPA* și cea a *Caietului de lucrări profesionale*, formă de materializare a pregătirii care va reflecta activitatea individuală a stagiatarului și care va asigura legătura dintre pregătirea din INPPA și cea din cadrul formei de exercitare a profesiei în care își desfășoară activitatea stagiatarul, prin colaborare cu tutorele INPPA.

Activitatea INPPA se desfășoară prin activități tutoriale desfășurate în cadrul INPPA, conform programului de realizare a fiecărui modul de pregătire.

În perioada în care nu sunt planificate activități tutoriale cursanții vor efectua lucrările profesionale și își vor desfășura activitatea obișnuită în cadrul formelor de exercitare a profesiei.

În această perioadă cursanții vor putea consulta formatorii ce se ocupa de activitatea tutorială. În acest scop se vor organiza grupuri on-line sub coordonarea unui secretar desemnat de conducerea INPPA. Întrebările ridicate de cursanți vor putea primi răspuns calificat din partea formatorilor în limitele programei și interesului rezolvării lucrărilor profesionale.

Fiecare din temele de pregătire se vor concretiza în lucrări întocmite de cursanți sub îndrumarea avocaților îndrumători, care vor alcătui Caietul de lucrări profesionale (individual).

La data stabilită de conducerea INPPA cursanții vor preda Caietele de lucrări profesionale, atestate de avocații îndrumători.

ANUL II DE STAGIU

Obiective speciale:

✓ asigurarea unui standard de competențe generale în **domeniile fundamentale ale dreptului** prin: cunoașterea noutăților legislative în domeniile ce fac obiectul tematicii; cunoașterea **practicii judiciare** în domeniile relevante; **perfecționarea tehnicilor de redactare** a actelor juridice și judiciare; dezvoltarea gândirii juridice specifice activității de avocat.

✓ asigurarea unui standard de competențe în domeniul **dreptului European** prin informarea asupra: structurii instituțiilor europene și competențelor acestora, jurisprudenței CEDO, jurisprudenței CJUE și dreptului European al muncii.

Mijloace de realizare a obiectivelor:

✓ înlăturarea diferențierii formelor de pregătire în *cursuri* și *ateliere*: toate întâlnirile formatorilor INPPA cu stagiarii de anul II vor avea caracterul unor *activități tutoriale* care vor îmbina expunerea unor probleme de drept sau informații juridice cu discutarea unor cazuri practice. Activitățile tutoriale nu au rolul de a crea bagajul de cunoștințe juridice necesar stagiatarilor de anul II ci numai să îndrume pregătirea acestora și să creeze modele de rezolvare a unor situații cu conținut juridic (ex: *expunerea unui caz de practică judiciară care este relevant prin greșelile sau abilitățile pe care le-au dovedit instanța sau avocații, modul în care au funcționat în speță anumite instituții de drept; importanța inserării în cadrul unui contract a anumitor*

clauze și impactul acestora în perioada de executare a contractului; identificarea posibilelor cauze de evicțiune în perioada de analizare a încheierii unui contract de vânzare - cumpărare etc.).

✓ grupele de lucru nu vor depăși 30 de cursanți;
✓ formatorii INPPA vor avea asupra cursanților o activitate de îndrumare tutorială, indicând elementele de studiu, noutățile în materie și lucrările ce trebuie să le întocmească;

✓ accentul pregătirii cade asupra **studiului individual**, formatorii INPPA stabilind numai **direcțiile de studiu, bibliografia relevantă și temele de lucru**; întreaga activitate de lucru a stagiarilor de anul II se va evidenția în caietul de lucrări profesionale.

✓ *Caietul de lucrări profesionale* devine principalul instrument de evidență a activității de pregătire inițială a avocatului stagiar aflat în anul II de stagiu; caietul de lucrări profesionale va cuprinde temele indicate de către formatorii INPPA care asigură îndrumarea tutorială a cursanților în domeniile ce fac obiectul tematicii.

✓ Caietul de lucrări profesionale va fi semnat de avocatul îndrumător, va fi predat INPPA înaintea sesiunii de examen și va constitui baza problemelor ridicate în cadrul probei colocviale a examenului de absolvire.

✓ Perioada efectivă pe care cursanții o vor petrece la INPPA se va diminua în mod semnificativ ca urmare a schimbării cursurilor și atelierelor, care tindeau la epuizarea tematicii prin prelegeri și dezbateri, cu activitățile tutoriale, care presupun numai îndrumarea cursanților și mai mult studiu individual. Proportional, se va reduce perioada în care cursanții vor fi nevoiți să își diminueze activitatea în cadrul formelor de exercitare a profesiei. Avocații îndrumători vor fi mai implicați în pregătirea profesională inițială a avocaților stagiați deoarece vor urmări lucrările profesionale ale acestora și semnează caietul de lucrări profesionale.

✓ Reducerea numărului de ore în care este necesară prezența cursanților va fi dublată de o severă sancționare a absențelor, aspect ce trebuie înțeles și de formele de exercitare a profesiei din care fac parte stagiarii.

Structura anului II de stagiu:

Anul II de pregătire profesională inițială va debuta conform hotărârii Consiliului de Conducere al INPPA și se va termina prin susținerea examenului de absolvire.

Anul II de pregătire profesională cuprinde 3 MODULE, având în total 64 de ore de pregătire:

- A. Modulul de *drept civil / drept procesual civil*
- B. Modulul de *drept penal / drept procesual penal*
- C. Modulul de *drept european*

A. Modulul „Drept civil și procesual civil”

Modalitățile în care vor discutate temele de pregătire: prezentarea unor cazuri practice, care vor dezvolta probleme ridicate de diferitele puncte din tematică. Cazurile prezentate nu pot epuiza tematica, dar vor constitui modele de rezolvarea a lucrărilor profesionale de către cursanți.

Lucrările profesionale vor fi cele care vor asigura parcurgea problemelor din tematică. Lucrările profesionale vor urmări redactarea unor acte specifice activității de avocat: concluzii scrise, note de probatorii, căi de atac, opinii juridice, redactare de contracte etc. Lucrările profesionale se vor redacta în caietul de lucrări profesionale.

Modulul va cuprinde 24 de ore de activități tutoriale.

Teme de pregătire:

Drept civil

1. Aplicarea, interpretarea și efectele legii civile
2. Despre persoane
 - 2.1. Patrimoniul persoanei, mase patrimoniale și patrimoniul de afecțiune, transferul intrapatrimonial, patrimoniul profesional individual;
 - 2.2. Persoana fizică – capacitatea civilă, ocrotirea persoanei fizice (tutela, curatela);
 - 2.3. Persoana juridică – capacitatea civilă a persoanei juridice;
 - 2.4. Respectul vieții private și al demnității persoanei umane;
 - 2.5. Apărarea drepturilor nepatrimoniale.
3. Despre familie
 - 3.1. Căsătoria și logodna
 - 3.1.1. Nulitatea absolută/relativă a căsătoriei;
 - 3.1.2. Desfacerea căsătoriei; cazurile de divorț; efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre soți și cu privire la raporturile dintre părinți și copiii lor minori;
 - 3.1.3. Regimurile matrimoniale. Locuința familiei. Regimul comunității legale. Regimul comunității convenționale. Regimul separației de bunuri. Modificarea/încetarea regimului matrimonial.
 - 3.2. Rudenia. Filiația. Acțiuni privind filiația
 - 3.3. Autoritatea părintească
 - 3.3.1. Drepturile și îndatoririle părintești (inclusiv obligația de întreținere);
 - 3.3.2. Exercițarea autorității părintești.
4. Proprietatea
 - 4.1. Clasificarea bunurilor. Produsele bunurilor. Drepturile reale;
 - 4.2. Proprietatea privată: conținut, întindere, stingerea dreptului de proprietate privată; dispoziții tranzitorii (Legea nr. 71/2011);
 - 4.3. Proprietatea comună;

4.4. Proprietatea publică: caracteristici, drepturile reale corespunzătoare proprietății publice;

4.5. Apărarea dreptului de proprietate privată: acțiunea în revendicare (inclusiv în cazul proprietății comune), acțiunea negatorie, acțiunea confesorie; dispoziții tranzitorii (Legea nr. 71/2011);

4.6. Regimul juridic al imobilelor preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989:

4.6.1. evoluția cadrului legislativ privind măsurile cu caracter reparator;

4.6.2. evoluția jurisprudenței instanțelor naționale – (inclusiv Hotărârea din 2 februarie 1995, pronunțată de Curtea Supremă de Justiție – secțiunile Unite, Decizia nr. 33/2008, RIL - ICCJ);

4.6.3 jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în această materie.

4.7. Accesiunea imobiliară artificială;

4.8. Dezmembrămintele dreptului de proprietate: superficia, uzufructul, uzul și abitația, servituțile;

4.9. Posesia

4.9.1. Viciile posesiei;

4.9.2. Efectele posesiei: uzucapiunea imobiliară; dobândirea proprietății mobiliare prin posesia de bună-credință; dobândirea fructelor prin posesia de bună-credință;

4.9.3. Acțiunile posesorii.

4.10. Cartea funciară. Înscrierea drepturilor tabulare: efecte, condiții, renunțarea la dreptul de proprietate, data producerii efectelor înscrierilor, conflictul dintre terți, persoanele împotriva cărora se poate face înscrierea, acțiunea în prestație tabulară, actele sau faptele care pot fi notate în cartea funciară, dispoziții tranzitorii – Legea nr. 71/2011.

5. Contractul

5.1. Categoriile de contracte și încheierea contractului – momentul și locul, oferta și acceptarea, clauze externe, clauze standard, clauze neuzuale;

5.2. Condițiile esențiale pentru validitatea contractului: capacitatea de a contracta, consimțământul, obiectul, cauza;

5.3. Viciile de consimțământ: eroare, dol, violență, leziune;

5.4. Forma contractului - principiul consensualismului; forma cerută *ad validitatem*; corelația dintre forma „solemnă” și forma „autentică”; forma cerută *ad probationem* - aplicații practice; forma cerută pentru opozabilitate față de terți; contractele reale;

5.5. Nulitatea contractului - cauze, efecte (restituirea prestațiilor / excepții), validarea contractului, interpretarea contractului;

5.6. Efectele contractului: între părți/față de terți.

6. Contracte speciale

6.1. Contractul de vânzare;

6.2. Contractul de locațiune & reguli particulare în materia închirierii de locuințe;

6.3. Contractul de antrepriză;

- 6.4. Contractul de mandat;
 - 6.5. Contractul de împrumut;
 - 6.6. Contractul de întreținere;
 - 6.7. Tranzacția.
7. Despre moștenire și liberalități
- 7.1. Contractul de donație;
 - 7.2. Condițiile generale ale dreptului de a moșteni;
 - 7.3. Transmisiunea moștenirii - moștenitorii legali, acceptarea, renunțarea la moștenire, reprezentarea succesorală;
 - 7.4. Testamentul – forme/revocare;
 - 7.5. Reducțiunea liberalităților excesive;
 - 7.6. Petiția de ereditate și certificatul de moștenitor;
 - 7.7. Partajul succesoral și raportul donațiilor.
8. Răspunderea civilă
- 8.1. Răspunderea civilă delictuală
 - 8.1.1. Răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie;
 - 8.1.2. Răspunderea civilă delictuală pentru fapta altuia;
 - 8.1.3. Răspunderea civilă delictuală pentru prejudiciul cauzat de animale sau lucruri;
 - 8.1.4. Repararea prejudiciului în cazul răspunderii civile delictuale;
 - 8.2. Răspunderea contractuală;
 - 8.3. Cauze exoneratoare de răspundere civilă.
9. Faptul juridic licit
- 9.1. Gestiunea de afaceri;
 - 9.2. Plata nedatorată;
 - 9.3. Îmbogățirea fără justă cauză.
10. Executarea obligațiilor
- 10.1. Plata – subiectele plății, condiții, dovada, imputația plății, punerea în întârziere a debitorului;
 - 10.2. Executarea silită a obligațiilor în natură/prin echivalent, punerea în întârziere a debitorului;
 - 10.3. Prejudiciul – evaluare, repararea integrală, daunele interese moratorii și compensatorii, clauza penală/arvuna;
 - 10.4. Rezoluțiunea/rezilierea și reducerea prestațiilor, cauze justificate de neexecutarea a obligațiilor contractuale;
 - 10.5. Mijloace de protecție a drepturilor creditorului
 - 10.5.1 Acțiunea oblică;
 - 10.5.2 Acțiunea revocatorie.
11. Modalitățile obligațiilor
12. Transmisiunea și transformarea obligațiilor
- 12.1. Cesiunea de creanță;
 - 12.2. Subrogația;
 - 12.3. Preluarea datoriei;
 - 12.4. Novația.

13. Stingerea obligațiilor
 - 13.1. Compensația;
 - 13.2. Confuziunea.
14. Restituirea prestațiilor
15. Prescripția extinctivă
 - 15.1. Regim juridic. Termene;
 - 15.2. Cursul prescripției extinctive: începutul, suspendarea, întreruperea;
 - 15.3. Regimul juridic al termenelor de decădere.
16. Garanții reale și garanții personale
 - 16.1. Ipoteca imobiliară – constituire, drepturile și obligațiile părților;
 - 16.2. Ipoteca mobilă – constituire, drepturile și obligațiile părților;
 - 16.3. Privilegiile;
 - 16.4. Fidejusiunea.

Drept procesual civil

Actele de procedură din perspectiva activității avocatului

1. Cererea de chemare în judecată.

1.1. Aspecte anterioare formulării cererii de chemare în judecată. Identificarea corectă de către avocat a obiectului acțiunii pe care intenționează să o promoveze prin introducerea unei cereri de chemare în judecată (obiectul cererii de chemare în judecată, existența unor proceduri prealabile, competența de judecată, taxa judiciară de timbru, reguli aplicabile).

1.2. Condițiile de formă ale cererii de chemare în judecată. Nulitatea cererii de chemare în judecată. Verificarea cererii de chemare în judecată și regularizarea acesteia. Identificarea proceselor în care nu se aplica regularizarea. Fixarea primului termen de judecată. Etapa scrisă; sancțiunile ce pot interveni în etapa regularizării cererii (examen al practicii judiciare în materie)

1.3. Condiții de formă în cazul anumitor cereri de chemare în judecată: - în materie de divorț; - în materie de partaj; - în contencios-administrativ; ordonanța de plată; ordonanță președințială; evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept; măsuri asigurătorii; cauțiunea judiciară – modalitatea de consemnare și procedura de restituire.

2. Aspecte procedurale specifice cererilor de intervenție și de chemare a terților în procesul civil.

2.1. Aspecte comune și aspecte diferite ale cererii de intervenție față de cererea de chemare în judecată (obiectul, competența, taxa de timbru, procedura de judecată, căi de atac etc.).

2.2. Intervenția forțată.

- Chemarea în judecată a altei persoane.
- Chemarea în garanție.
- Arătarea titularului dreptului.
- Introducerea forțată în cauză din oficiu a altei persoane.

3. Specificul actelor de dispoziție.

4. Aspecte procedurale specifice actelor de citare și comunicare a actelor de procedură .

4.1. Vicii relative la citare și comunicare - vicii privind forma și vicii privind termenele.

4.2. Consecințele nelegalei citări sau comunicări a actelor de procedură.

5. Nulitatea actelor de procedură.

5.1. Nulitate condiționată. Nulitate necondiționată.

5.2. Îndreptarea neregularităților actului de procedură.

5.3. Invocarea nulității.

5.4. Efectele nulității.

6. Termenele procedurale.

6.1. Stabilirea termenelor. Împlinirea termenelor. Acte depuse la poștă, servicii specializate de curierat, unități militare sau locuri de deținere. Curgerea termenului. Prelungirea acestuia. Nerespectarea termenului. Sancțiuni. Repunerea în termen.

7. Condiții de formă privind cererile de exercitare a căilor de atac. Termenul pentru exercitarea căilor de atac.

Mijloace procesuale privind apărarea în procesul civil

1. Apărări de fond și excepții.

1.1. Regimul juridic diferit al excepțiilor și al apărărilor de fond. Implicațiile acestei distincții în formularea de către avocat a actelor specifice apărării în procesul civil (momentul și modalitatea de invocare, modalitatea în care instanța este obligată să analizeze apărățile de fond sau excepțiile invocate de părți).

1.2. Regimul juridic al unor apărări de fond care prin terminologia consacrată induc ideea de excepție:

- exceptio mali processus;
- excepția de neexecutare a contractului;
- excepția de nelegalitate a actului administrativ;
- excepția de neconstituționalitate;
- excepția decăderii de drept substanțial, etc.

1.3. Analizarea problemelor ridicate în practica judiciară de diferite excepții:

- excepții privind condițiile de exercițiu ale acțiunii civile;
- excepția autorității de lucru judecat;
- excepții privitoare la competența instanței;
- excepții privitoare la compunerea și constituirea instanței;
- excepția de imunitate de jurisdicție;
- excepția abuzului de drept procesual, excepția de conexitate și litispendență

2. Tehnici de adaptare a mijloacelor de apărare în cazul unor proceduri speciale :

- specificitatea apărărilor în cazul ordonanței președințiale;
- apărări specifice ordonanței de plată ;
- apărări specifice procedurilor ce implică măsuri jurisdicționale provizorii (măsuri asigurătorii, asigurarea probelor, cereri de suspendare a executării

hotărârilor judecătorești);

- apărări specifice proceselor angajate în materia ieșirii din indiviziune, divorțului.

Probele în procesul civil

1. Propunerea probelor în vederea încuviințării și administrării acestora.

1.1. Termenul până la care se pot propune probe în primă instanță, în apel, în recurs. Sancțiunea nerespectării termenului.

1.2. Posibilitatea de a propune probe peste termen.

1.3. Analizarea admisibilității probelor.

1.4. Justificarea pertinentei și concludenței probelor solicitate.

1.5. Convenții asupra probelor.

1.6. Încuviințarea probelor. Natura încheierii de admitere a probelor. Posibilitatea instanței de a reveni motivat asupra probelor încuviințate.

1.7. Asigurarea probelor și constatarea unei situații de fapt

2. Tehnici de administrare a probelor.

2.1. Administrarea probei cu înscrisuri. Verificarea înscrisurilor (recunoașterea sau contestarea înscrisului sub semnătură privată, procedura de verificare, denunțarea înscrisului ca fals, cercetarea falsului pe cale incidentală în cazul în care constatarea infrațiunii nu se poate face printr-o hotărâre penală). Înscrisul autentic și înscrisul sub semnătură privată-distincții și implicații sub aspectul probatorului. Înscrisurile în formă electronică-valoare probatorie. Înscrisurile pe suport informatic-valoare probatorie. Duplicata și copiile de pe înscrisurile autentice sau sub semnătură privată. Înscrisurile cognitive sau reînnoitoare și regimul altor înscrisuri. Înscrisuri pe suport informatic

2.2. Tehnica administrării probei prin depozițiile martorilor. Aspecte privind forța juridică, aprecierea și gradul de credibilitate al probei prin depozițiile martorilor în contextul sociocultural actual. Tipologia martorului, adaptarea întrebărilor față de tipologia martorului. Mărturii directe și indirecte-relevanța probatorie. Confruntarea martorilor.

2.3. Interogatoriul. Luarea interogatoriului în cazul persoanelor juridice. Luarea interogatoriului părții aflate în străinătate. Luarea interogatoriului prin judecător delegat sau comisie rogatorie. Consecințele procesuale ale neprezentării la interogatoriu și ale refuzului de a răspunde. Sancțiunea în cazul nedepunerii interogatoriului în vederea administrării acestuia, în situația persoanelor fizice și juridice. Forma probantă a mărturisirii în formă calificată și în formă complexă.

2.4. Expertiza. Expertiza judiciară și extrajudiciară-forța probatorie a expertizei extrajudiciare. Cazuri în care expertiza este obligatorie (expertiza psihiatrică în materia punerii sub interdicție, expertiza prețuitoare a bunului gătat, expertiza pentru stabilirea raportului în natură în cazul unei societăți comerciale cu răspundere limitată cu asociat unic și altor cazuri în materia societăților comerciale, expertiza pentru stabilirea valorii imobilului pentru acordarea măsurilor reparatorii în echivalent conform Legii nr.10/2001, în materie de expropriere) și cazuri în care expertiza este considerată în jurisprudență ca fiind o probă indispensabilă (ex:

stabilirea paternității sau tăgada paternității, acțiuni în grănițuire, etc.). Rolul avocatului-prin conlucrarea cu expertul parte, de a genera acele argumente de ordin tehnic și de a le prezenta într-o formă perceptibilă judecătorului, de natură să evidențieze carențele raportului de expertiză. Mijloace procedurale: obiecțiuni, lămuriri, cereri de refacere a raportului de expertiză, o nouă expertiză, completarea raportului de expertiză.

3. Particularități ale administrării probelor în procesele de partaj, divorț, ordonanță de plată.

4. Aspecte privind administrarea probelor de către avocați.

5. Unele incidente procedurale: Renunțarea la judecată. Renunțarea la dreptul pretins. Tranzacția judiciară și hotărârea de expedient. Suspendarea procesului. Perimarea cererii.

Hotărârea judecătorească și mijloacele procedurale de atacare a acesteia. Căile de atac

1. Hotărârea judecătorească. Cuprinsul acesteia. Aspecte jurisprudențiale privind tipologia viciilor hotărârii judecătorești.

2. Determinarea corectă a căii de atac susceptibile a fi exercitată într-o cauză. Hotărâri susceptibile de apel - hotărâri susceptibile de recurs.

2.1. Legalitatea căii de atac. Unicitatea căii de atac. Partea din hotărâre care poate fi atacată. Înțelegerea părților în căile de atac. Achiesarea la hotărâre.

2.2. Modalități în care legea desemnează faptul că o hotărâre judecătorească este exceptată de la exercitarea apelului cât și cele împotriva cărora poate fi exercitat numai apelul - analiza textelor legale incidente.

2.3. Consecințele practice ce le implică determinarea greșită a căii de atac de reformare susceptibile de a fi exercitată într-o cauză. Remedii posibile.

2.4. Revizuire. Motive de revizuire. Obiectul revizuirii. Determinarea corectă a hotărârilor susceptibile de a fi revizuite.

2.5. Recurs - Contestația în anulare de drept comun. Situația în care contestatorul nu a fost legal citat și nici nu a fost prezent la termenul când a avut loc judecata. Contestația în anulare specială. Necompetența instanței-încălcarea normelor privind alcătuirea instanței. Distincții. Necompetența - depășirea atribuțiilor puterii judecătorești. Obiectul contestației în anulare de drept și condițiile de admisibilitate ale acesteia.

3. Probleme ce le implică judecata în căile de atac

3.1. Limitele judecății. Probleme generate de caracterul devolutiv al apelului. Limitele efectului devolutiv determinate de ceea ce s-a apelat. Limitele efectului devolutiv determinate de ceea ce s-a supus judecății la prima instanță. Analiza motivelor de recurs motive de casare. Noțiunea de „control de legalitate”. Judecata cererilor de revizuire întemeiate pe art.509 pct.5 și 8 NCP- analiza jurisprudenței. Subiectele căilor de atac. Probațiunea în căile de atac. Calitatea procesuală în căile de atac. Situația atacării de către creditorul chirografar în revizuire. Posibilitatea formulării unei cereri de intervenție accesorie în căile extraordinare de atac.

3.2. Soluțiile pe care le poate adopta instanța de apel.

3.3. Soluțiile pe care le poate pronunța instanța de recurs. Efectele casării.

4. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare - Recursul în interesul legii. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Contestația privind tergiversarea procesului.

Executarea silită

1. Titluri executorii. Alte titluri executorii .Înscrisurile autentice notariale. Titlurile de credit - analiză asupra jurisprudenței în legătură cu titlurile executorii.

2. Aspecte privind activitatea avocațială din perspectiva creditorului.

2.1. Redactarea și înregistrarea cererii de executare silită. Determinarea organului de executare competent. Elementele de conținut ale cererii. Înregistrarea cererii la executorul judecătoresc. Cheltuielile de executare.

2.2. Încuviințarea executării silite

2.3. Executarea obligațiilor de a face sau a nu face.

3. Aspecte privind activitatea avocațială din perspectiva debitorului.

3.1. Contestația la executare. Mijloace de „temporizare” a executării silite (amânarea, suspendarea și restrângerea executării). Distincție între cazurile de suspendare a executării. Invocarea beneficiului de discuțiune sau a altor mijloace cu efect de temporizare a executării.

3.2. Perimarea executării silite și prescripția dreptului de a obține executarea silită, incidente ce conduc la încetarea executării. 3.3. Întoarcerea executării silite.

4. Executarea hotărârilor judecătorești referitoare la minori.

B. Modulul „Drept penal și procesual penal”

Modalitățile în care vor discutate temele de pregătire: prezentarea unor cazuri practice, care vor dezvolta probleme ridicate de diferitele puncte din tematică. Cazurile prezentate nu pot epuiza tematica, dar vor constitui modele de rezolvarea a lucrărilor profesionale de către cursanți.

Lucrările profesionale vor fi cele care vor asigura parcurgea problemelor din tematică. Lucrările profesionale vor urmări redactarea unor acte specifice activității de avocat: concluzii scrise, note de probatorii, căi de atac, opinii juridice, redactare de contracte etc. Lucrările profesionale se vor redacta în caietul de lucrări profesionale.

Modulul va cuprinde 24 de ore de activități tutoriale.

Teme de pregătire:

Drept penal

PARTEA GENERALĂ:

1. Aplicarea legii penale în timp și spațiu (art. 3-14 C. pen.);
2. Infracțiunea (art. 15-52 C. pen.);
3. Pedepsele (art. 53-106);
4. Măsurile de siguranță (art. 107-112¹ C. pen.);
5. Minoritatea (art. 113-134 C. pen.);
6. Răspunderea penală a persoanei juridice (art. 135-151 C. pen.);
7. Cauzele care înlătură răspunderea penală (art. 152-159 C. pen.);
8. Cauzele care înlătură sau modifică executarea pedepsei (art. 160-164 C. pen.);
9. Cauzele care înlătură consecințele condamnării (art. 165-171 C. pen.);
10. Înțelesul unor termeni sau expresii în legea penală (art. 172-187 C. pen.)

PARTEA SPECIALĂ:

1. Infracțiunile contra persoanei:
 - infracțiuni contra vieții (art. 188-192 C. pen.);
 - infracțiuni contra integrității corporale sau sănătății (art. 193-198 C. pen.);
 - infracțiuni contra libertății persoanei (art. 205-208 C. pen.);
 - infracțiuni contra libertății și integrității sexuale (art. 218-223 C. pen.);
 - infracțiuni care aduc atingere domiciliului și vieții private (art. 224-227 C. pen.).
2. Infracțiunile contra patrimoniului
 - furtul (228-232 C. pen.);
 - tâlhăria și pirateria (art. 233-237 C. pen.);
 - infracțiuni contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii (art. 238-248 C. pen.);
 - fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice (art. 249-252 C. pen.);
 - distrugerea și tulburarea de posesie (art. 253-256 C. pen.).

3. Infracțiunile contra înfăptuirii justiției (art. 266-288 C. pen.);
4. Infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul (art. 289-309 C. pen.)
5. Infracțiunile de fals (art. 310-328 C. pen.);
6. Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială (art. 367, art. 371 și art. 375-379 C. pen.)
7. Infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000;
8. Infracțiunile prevăzute în Legea nr. 143/2000;
9. Spălarea banilor (art. 29 din Legea nr. 656/2002);
10. Infracțiunile prevăzute în Legea nr. 241/2005.

Drept procesual penal.

1. Acțiunile în procesul penal

- a) Acțiunea penală;
- b) Acțiunea civilă.

2. Participanții în procesul penal

- a) Dispoziții generale
- b) Competența organelor judiciare
- c) Subiecții procesuali principali și drepturile acestora
- d) Inculpatul și drepturile acestuia
- e) Partea civilă și drepturile acesteia
- f) Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia
- g) Avocatul. Asistența juridică și reprezentarea.

3. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii

- a) Reguli generale
- b) Audierea persoanelor
- c) Identificarea persoanelor și a obiectelor
- d) Metode speciale de supraveghere sau cercetare
- e) Conservarea datelor informatice
- f) Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri (Percheziția domiciliară, Alte forme de percheziție, Ridicarea de obiecte și înscrisuri)
- g) Expertiza și constatarea
- h) Cercetarea locului faptei și reconstituirea
- i) Fotografiera și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau ale altor persoane
- j) Mijloace materiale de probă
- k) Înscrisurile

4. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale

- a) Măsurile preventive
- b) Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical
- c) Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.

5. Acte procesuale și procedurale comune

- a) Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere

- b) Termenele
- c) Cheltuielile judiciare
- d) Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite
- e) Nulitățile
- f) Amenda judiciară

6. Urmărirea penală

- a) Dispoziții generale
- b) Sesizarea organelor de urmărire penală
- c) Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror
- d) Efectuarea urmăririi penale (Desfășurarea urmăririi penale, Suspendarea urmăririi penale, Clasarea și renunțarea la urmărirea penală, Terminarea urmăririi penale, Dispoziții privind efectuarea urmăririi penale de către procuror)
- e) Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței
- f) Reluarea urmăririi penale
- g) Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală

7. Camera preliminară

8. Judecata

- a) Dispoziții generale
- b) Judecata în primă instanță (Desfășurarea judecării cauzelor, Deliberarea și hotărârea instanței)
- c) Apelul
- d) Căile extraordinare de atac (Contestația în anulare, Recursul în casație)

9. Proceduri speciale (Acordul de recunoaștere a vinovăției, Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice)

10. Executarea hotărârilor penale (Contestația la executare)

C. Modul „Drept european”

Modulul de *Drept european* este alcătuit din 3 discipline: Dreptul Uniunii Europene, Dreptul European al Drepturilor Omului și Drept European al Muncii.

Avocații stagiați – cursanții ai INPPA – își vor exprima opțiunea pentru 2 din cele 3 discipline, ale căror activități le vor urma și la care vor susține examen, în forma și modalitatea prevăzută prin Regulamentul de examen.

Modalitățile în care vor discuta temele: prezentarea unor cazuri practice, care vor dezvolta probleme ridicate de diferitele puncte din tematică. Cazurile prezentate nu pot epuiza tematica, dar vor constitui modele de rezolvare a lucrărilor profesionale de către cursanți.

Lucrările profesionale vor fi cele care vor asigura parcurgerea problemelor din tematică și vor urmări redactarea unor acte specifice activității de avocat, redactarea unor cereri specifice problemelor din tematică, opinii juridice, analizarea unor cazuri practice.

Fiecare disciplină din modul va avea alocate câte 8 ore, cu un total de 16 ore ce urmează a fi efectuate de fiecare avocat stagiar.

Teme de pregătire:

Dreptul Uniunii Europene

1. Identificarea, de către avocați, a tratatelor și actelor juridice ale UE, ca izvoare ale dreptului UE, pentru folosirea în pregătirea dosarelor - practică:

- **EUR-Lex:** versiunea autentică a Jurnalului Oficial al Uniunii Europene; dreptul Uniunii Europene (tratate, directive, regulamente, decizii, legislație consolidată etc.); actele pregătitoare (propuneri legislative, rapoarte, cărți verzi și cărți albe etc.); jurisprudența UE (hotărâri, avize, concluzii ale avocaților generali etc.); acordurile internaționale la care Uniunea Europeană este parte; documentele AELS având incidență în Spațiul Economic European; sintezele legislației UE, care pun actele juridice în context și le explică într-un limbaj simplu alte documente publice;
- **nr. CELEX** - identificatorul unic al fiecărui document din EUR-Lex, indiferent de limbă;
- **ECLI** - identificatorul european de jurisprudență;
- **ELI** - identificatorul european de legislație;
- **Numerotarea actelor** juridice ale Uniunii Europene.

2. Aplicarea normelor juridice ale UE în ordinea juridică internă a statelor membre. Rolul avocatului român în aplicarea legislației UE:

- identificarea actelor juridice ale UE cu aplicabilitate directă și imediată – aspecte practice din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene; studiu de caz;
- interpretarea actelor juridice ale UE cu aplicabilitate directă și imediată – analiza principalelor hotărâri ale CJUE în materie;
- exerciții practice privind hotărârile Curții de Justiție a UE (structură;

interpretare; aplicare etc.)

- jurisprudență relevantă: *Costa/ENEL*, 6/64; *San Michele*, 9/65; *Kreil*, C-285/98; *Van Gend en Loos*, 26/62; *Marshall*, 152/84; *Marleasing*, C-106/89; *Simmmenthal*, 106/77; *Factortame*, 213/89; *Francoovich și Bonifaci*, C-6/90 și C-9/90; *Brasserie du Pêcheur*, C-46/93; *Factortame III*, C-48/93.

3. Formularea acțiunii în anulare:

- actele care pot face obiectul acțiunii în anulare;
- subiectele de drept care pot formula o acțiune în anulare;
- posibilitatea persoanelor fizice de a introduce o acțiune în anulare în fața Curții de Justiție de la Luxemburg;
- subiectele de drept împotriva cărora poate fi formulată acțiunea în anulare;
- termenul în care se poate formula acțiunea;
- motivele de anulare;
- efectele hotărârii dată în acțiunea în anulare.

4. Excepția de ilegalitate – jurisprudență:

- actele care pot face obiectul excepției de ilegalitate;
- subiectele de drept care pot formula excepția de ilegalitate;
- efectele admiterii excepției de ilegalitate.

5. Acțiunea în carență – jurisprudență:

- situațiile care pot/nu pot conduce la formularea unei acțiuni în carență;
- subiectele de drept care pot formula o acțiune în carență;
- subiectele de drept împotriva cărora se poate formula o acțiune în carență;
- procedura acțiunii în carență.

6. Acțiunea în interpretare – studiu de caz: România:

- competența Curții de a se pronunța cu titlu preliminar;
- actele care pot face obiectul unei acțiuni preliminare;
- subiectele de drept care pot formula o acțiune preliminară;
- noțiunea de instanță, în sensul art. 267 TFUE;
- dreptul și obligația instanțelor naționale de a formula întrebări preliminare;
- excepțiile de la obligația instanțelor de a formula întrebări preliminare;
- hotărârea Curții de la Luxemburg;
- întrebări preliminare adresate de către instanțele din România: *Jipa*, C-33/07; *Tatu*, C-402/09; *Bejan*, C-102/10; *Obreja*, C-136/10; *Nisipeanu*, C-263/10; *Circul Globus București*, C-283/10; *Agafiței și alții*, C-310/10; *Anghel*, C-441/10; *SC Volksbank România*, C-47/11; *Corpul Național al Polițiștilor*, C-434/11; *Asociația ACCEPT*, C-81/12 ș.a.;
- jurisprudență: *Plaumann*, 25/62; *Codorniu*, C-309/89; *Extramet*, C-358/89; *Unión de Pequeños Agricultores*, C-50/00 P; *Jégo-Quéré*, T-177/01 și C-263/02; *Jipa*, C-33/2007 – prima cerere preliminară introdusă de o instanță din România la CJCE (CJ, în prezent); *Dorsch Consult*, C-54/96 (1); *Firma Foto-Frost*, 314/85; *CILFIT*, C-283/81.

7. Procedura pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate de către statele membre prin tratatele institutive și cele modificatoare (procedura de infringement):

- jurisprudență: *Franța/Marea Britanie* 141/78; *Comisia/Irlanda*, 248/81;

Comisia/Grecia, C-387/97;

- proceduri declanșate împotriva statului român (taxa de primă înmatriculare; taxa de poluare; timbrul de mediu ș.a.).

8. Implicarea avocaților în soluționarea litigiilor privind libera circulație a mărfurilor în spațiul UE – jurisprudență relevantă:

- mărfurile care beneficiază de libera circulație;
- interzicerea taxelor vamale și a taxelor cu efect echivalent taxelor vamale;
- interzicerea restricțiilor cantitative și a măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative;
- excepțiile de la principiul liberei circulații a mărfurilor;
- jurisprudență: *Cassis de Dijon, 120/78; Comisia/Danemarca, C-47/88; Fazenda Pública et Ministério Público/Américo João Nunes Tadeu, C-345/93; Comisia/Grecia, C-375/95.*

9. Implicarea avocaților în soluționarea litigiilor privind libera circulație a persoanelor și a serviciilor – jurisprudență relevantă; posibile consecințe juridice ale ieșirii Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană (Brexit):

- beneficiarii liberei circulații a persoanelor și a serviciilor; libera circulație a liber-profesioniștilor;
- avocatul european:
 - calitatea serviciilor și competența;
 - probleme financiare (nivelul onorariilor; asistența gratuită; Pactele de Quota litis – onorarii posibile și acțiuni speculative; împărțirea onorariilor, plata altor persoane decât avocați și cum se pot face plăți pentru obținerea de cazuri; protecția fondurilor clienților);
 - relațiile și comunicarea dintre avocați.
- excepțiile de la aplicarea principiului liberei circulații a persoanelor și a serviciilor;
- dispozițiile Tratatului de aderare a României la UE în materia liberei circulații a persoanelor și a serviciilor;
- jurisprudență: *Lawrie Blum, 66/85; Royer, 48/75; Rutili, 36/75.*

10. Asistența juridică acordată de către avocați în soluționarea litigiilor privind libera circulație a capitalurilor și a plăților – jurisprudență relevantă:

- sediul materiei;
- excepții de la aplicarea principiului liberei circulații a capitalurilor și a plăților;
- dispozițiile Tratatului de aderare a României la UE în materia liberei circulații a capitalurilor și plăților.

11. Aspecte jurisprudențiale specifice dreptului concurențial al UE și protecția juridică a mărcii comunitare:

- interzicerea înțelegerilor monopoliste între întreprinderi;
- abuzul de poziție dominantă;
- formele de control al comportamentelor întreprinderilor;
- operațiunile de concentrare între întreprinderi.
- statutul întreprinderilor publice;
- regimul ajutoarelor acordate de statele membre;

- monopolurile de stat având caracter comercial;
- jurisprudență.

12. Insolvența transfrontalieră – aspecte jurisprudențiale:

- Regulamentul (CE) nr. 2015/848 privind procedurile de insolvență;
- Legea nr.85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență;
- jurisprudență relevantă: *Eurofood*, C-341/04; *Interedil*, C-396/2009; *DekoMarty*, C-339/07; *Claes și alții*, C-235/10, C-239/10; *Frukona Kosice*, C-73/11P; Încheierea nr. 281/F/CC/2014 pronunțată de Tribunalul Alba, Secția de Contencios Administrativ, Fiscal și Insolvență, dosar nr. 4036/107/2014, publicată în BPI.

- BIBLIOGRAFIE -

Doctrină:

1. **Craig, Paul; de Búrca, Gráinne**, „*Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină*”, ediția a VI-a, Editura Hamangiu, București, 2017;
2. **Dumitrașcu, Mihaela-Augustina**, „*Dreptul Uniunii Europene și specificitatea acestuia*”, Editura Universul Juridic, București, 2012;
3. **Favret, Jean-Marc**, „*Droit communautaire du marché intérieur*”, 6e édition, Gualino Éditeur, Paris, 2009;
4. **Ferréol, Gilles**, „*Dicționarul Uniunii Europene*”, Ed. Polirom, Iași, 2001;
5. **Fuerea, Augustin**, „*Dreptul Uniunii Europene. Principii, acțiuni, libertăți*”, Editura Universul Juridic, București, 2016;
6. **Fuerea, Augustin**, „*Manualul Uniunii Europene*”, ediția a VI-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2016;
7. **Gavalda, Cristian; Parleani, Gilbert**, „*Droit des affaires de l'Union Européenne*”, 7e édition, Litec, 2015;
8. **Ligneul, Nicolas; Tambou, Olivia**, „*Droit européen du marché*”, Ellipses, Paris, 2006;
9. **Popescu, R.M.; Dumitrașcu, A.M.; Fuerea, A.**, „*Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații*”, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2015;
10. **Popescu, Roxana-Mariana**, „*Introducere în dreptul Uniunii Europene*”, Editura Universul Juridic, București, 2011.

Culegeri:

- **Deleanu, Sergiu; Fabian, G.; Costăș, C.F.; Ioniță, B.**, „*Curtea de Justiție Europeană. Hotărâri comentate*”, Editura Wolters Kluwer, București, 2007;
- **Fuerea, Augustin** (coordonare și prefațare ediție), „*Tratatele fundamentale ale Uniunii Europene*”, Editura C.H.Beck, București, 2017;

Legislație:

1. Constituția României, republicată;
2. Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană (ratificat prin Legea nr.157/2005);
3. Tratatul de la Lisabona (2007/2009);
4. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiunea consolidată, publicată în Jurnalul Oficial C 202, 2016);
5. Tratatul privind Uniunea Europeană (versiunea consolidată, publicată în Jurnalul Oficial C 202, 2016).

Site-uri:

- www.curia.europa.eu – Curtea de Justiție a Uniunii Europene; jurisprudență istorică;
- <http://www.cvce.eu/> – European Navigatore;
- www.ier.ro – Institutul European din România;
- <http://beatrice.andresan.ro/p/ag.html>

Dreptul European al Drepturilor Omului

1) Accesul la justiție în procesul civil în jurisprudența Curții: teoria generală și exemple de situații analizate

- Teoria generală a dreptului de acces la instanță;
- Taxele de timbru și alte restrângeri financiare ca aspect al accesului la justiție;
- Prescripția ca aspect al accesului la justiție;
- Autoritatea de lucru judecat ca aspect al accesului la justiție;
- Calitatea procesuală și interesul ca aspecte ale accesului la justiție;
- Căile extraordinare de atac ca aspect al accesului la justiție;
- Inadmisibilitatea și lipsa deplinei competențe a instanței ca aspect al accesului la justiție;
- Accesul la instanțele superioare în căi de atac ca aspect al accesului la justiție;
- Asistența judiciară ca aspect al accesului la justiție;
- Citarea și comunicarea actelor de procedura în jurisprudența CEDO pe articolul 6.

2. Garanții ale procesului civil echitabil în jurisprudența CEDO:

- Divergența de jurisprudență și articolul 6 al Convenției: există un drept la jurisprudență unitară?
- Egalitatea armelor, principiu esențial al procesului echitabil;
- Contradictorialitatea, principiu esențial al procesului echitabil;
- Aplicarea retroactivă a unei legi noi în cursul unui proces civil deja început;
- Durata rezonabilă a procesului: calculul duratei și exemple;
- Durata rezonabilă a procesului: factori avuți în vedere de Curte;
- Remedii pentru durata excesivă a procesului;
- Motivarea hotărârilor judecătorești;

- Oralitatea și publicitatea ședinței de judecată și a hotărârii în procesul civil;
- Executarea hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva statului - aspect fundamental al unui proces echitabil.

3) Articolul 1 al Protocolului nr. 1: noțiunea de bun în sensul Convenției și ingerințe în dreptul la bun:

- Noțiunea de „interes patrimonial”. Exemple și forme juridice în jurisprudență privind art. 1 al Protocolului nr. 1;
- Noțiunea de „bun actual”;
- Noțiunea de „speranță legitimă”;
- Noțiunea de „ingerință” în cazul articolului 1 al Protocolului nr. 1 și exemple;
- Tipurile ingerinței în dreptul la respectarea bunurilor;
- Privarea de proprietate: definiție, exemple și specificitate în aprecierea proporționalității;
- Reglementarea folosinței bunurilor: definire și exemple;
- Regula generală privind protecția bunurilor: exemple de aplicare în jurisprudența Curții;
- Situații în care reclamantul beneficiază de protecția articolului 1 al Protocolului nr. 1 deși nu are un drept subiectiv în sistemul intern al statului membru;
- Obligațiile pozitive ale statului în baza articolului 1 al Protocolului nr. 1.

4) Articolul 1 al Protocolului nr. 1 - condițiile ingerinței: să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim, să fie proporțională

- Noțiunea de „lege”;
- Statutul jurisprudenței instanțelor naționale și importanța acesteia în cadrul noțiunii de „lege”;
- Calitățile legii: accesibilitate și previzibilitate;
- Divergențele de jurisprudență - articolul 1 al Protocolului nr. 1 și articolul 6 al Convenției;
- Scopul legitim al ingerinței în cazul articolului 1 al Protocolului nr. 1: definire și exemple;
- Proporționalitatea ingerinței în cazul articolului 1 al Protocolului nr. 1: factori de apreciere.

5) Articolul 1 al Protocolului nr. 1: mari tipuri de cauze împotriva României

- Competența *ratione temporis* a Curții în contextul caselor naționalizate;
- Situații în jurisprudența Curții privind casele naționalizate împotriva României din perspectiva existenței „bunului” în patrimoniul reclamantului;
- Dreptul la despăgubiri pentru privare de proprietate;
- Cauzele de tip *Brumărescu împotriva României*;
- Cauzele de tip *Străin/Păduraru împotriva României*;
- *Viasu împotriva României și Maria Atanasiu c. României*: analiză și consecințe;
- *Faimblat împotriva României*: analiză și consecințe;
- Neexecutarea hotărârilor judecătorești în problematica Legii nr. 18/1991 în

jurisprudența Curții împotriva României;

- Închirierea caselor naționalizate: cauze la Curte și consecințe;
- Chiriașii în casele naționalizate - analiză a jurisprudenței Curții împotriva altor state;

6) Libertatea de exprimare în jurisprudența CEDO

- Aprecierea proporționalității ingerinței în libertatea de exprimare;
- Limitele criticii admisibile în cazul libertății de exprimare;
- Titularul discursului și limitele libertății de exprimare;
- Ingerințe în libertatea de exprimare: exemple și rezumate de cauze;
- Factori în aprecierea necesității unei ingerințe în libertatea de exprimare;
- Fapte și judecăți de valoare în libertatea de exprimare;
- Circumstanțele cauzei, natura și impactul discursului în aprecierea necesității ingerinței în libertatea de exprimare;
- Critica oamenilor politici în lumina jurisprudenței CEDO;
- Dreptul avocaților la libertatea de exprimare în fața instanțelor;
- Presa și libertatea de exprimare.

7) Privarea de libertate în jurisprudența CEDO

- Privare de libertate - definire și exemple;
- Legalitatea privării de libertate;
- *Pantea c. României*: context, rezumat și consecințe;
- În ce condiții permite articolul 5 paragraf 1 litera b), respectiv litera a), privarea de libertate a unei persoane?
- În ce condiții permite articolul 5 litera c) privarea de libertate?
- Dreptul de a fi informat despre motivele arestării - art. 5 alin. 2;
- Dreptul de a fi adus „de îndată” în fața unui magistrat - art. 5 alin. 3;
- Durata arestării preventive: mod de apreciere;
- Dreptul la o cale de recurs în cazul măsurilor privative de libertate - articolul 5 alin. 4; garanțiile căii de atac (acces, instanță, garanții de procedură);
- Dreptul la despăgubiri în cazul privării de libertate - art. 5 alin. 5;

8) Procesul penal în jurisprudența CEDO - garanțiile generale

- Aplicabilitatea articolului 6 pe latura penală;
- Egalitatea armelor în procesul penal;
- Contradictorialitatea în procesul penal;
- Prezența personală a inculpatului în instanță în procesul penal;
- Publicitatea ședinței de judecată în procesul penal;
- Probele în procesul penal; probe ilegale, probe ce încalcă articolul 8 din Convenție, probe ce încalcă articolul 3 din Convenție;
- Instanța „instituită de lege”;
- Instanța independentă;
- Instanța imparțială;
- Audierea inculpatului în apel și recurs: Constantinescu și altele.

9) Procesul penal în jurisprudența CEDO - garanțiile speciale

- Schimbarea încadrării juridice și art. 6 alin. 3 lit. a) și b);
- Prezumția de nevinovăție în sensul articolului 6 paragraf 2 din Convenție;
- Dreptul de a nu te autoincrimina;
- Judecarea în lipsă în procesul penal;
- Agenți provocatori;
- Martori anonimi;
- Dreptul la apărare în jurisprudența CEDO: apărarea de către un avocat;
- Dreptul la un interpret;
- Dreptul de a fi informat de „acuzatie”;
- Dreptul de a i se acorda timpul și facilitățile necesare;
- Dreptul de a pune întrebări martorilor.

Dreptul european al muncii.

1. POLITICILE UNIUNII EUROPENE DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ ȘI DE FORMARE PROFESIONALĂ

- Factorii care determină elaborarea de politici de ocupare a forței de muncă
 - Coordonarea politicilor de ocupare a forței de muncă în UE
 - Accesul pe piața muncii
- a. Instrumente ale politicii UE pentru ocuparea forței de muncă
 - b. Cadrul european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională
 - c. Sistemul de recunoaștere a calificărilor profesionale
 - d. Directiva 98/5/CE a parlamentului European și a consiliului din 16 februarie 1998 de facilitare a exercitării cu caracter permanent a profesiei de avocat într-un stat membru, altul decât cel în care s-a obținut calificarea

2. PROTECȚIA LUCRĂTORILOR LA LOCUL DE MUNCĂ

- Securitatea și sănătatea lucrătorilor la locul de muncă
- Protecția tinerilor la locul de muncă
- Protecția lucrătoarelor gravide la locul de muncă
- Concediul pentru creșterea copilului
- Protecția salariaților în cazul transferului de întreprindere
- Protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului

3. RELAȚIILE COLECTIVE DE MUNCĂ

- Informarea, consultarea și participarea lucrătorilor la luarea deciziilor
- Concedierea colectivă